

RAMAZAN VE DİSİPLİN İNSANI

Ramazan-ı şerif,
insanın en zayıf
damarlarından biri
olan yeme-içme
isteğini sınırlamayı
ve kontrol altında
tutmayı sağlar.
Adeta bir beslenme
disiplini talim eder.

Disiplin; intizamın temini için uyulması gereken emir ve yasaklar, dengeli bir insan olabilmek için lazım gelen zihni, ahlâki, ruhî terbiye ve "düzen ruhu" mânâlarına gelmektedir. Disiplin insanı ise, belli kaide ve prensipler çerçevesinde yaşayan, tertip ve düzen hususunda hassas davranan insan demektir.

Aslında, bir müminin hayatı her zaman çok ahenkli olmalıdır. O, ne zaman ne yapması gerektiğini, nelerle meşgul olması ve hangi işlerle uğraşması lazım geldiğini önceden bilmeli ve ona göre davranmalıdır. Onun, hangi işi önce yapacağını belirleme ve bir programa göre çalışma niyeti haricinde "Acaba şimdi ne yapsam?" şeklinde bir düşüncesi olmamalıdır. O, hem Cenâb-ı Hakk'a karşı kulluk vazifelerini hem diğer insanlarla alâkalı sorumluluklarını hem de kendi şahsî işlerini ve bunlardan hangisini ne zaman yapacağını mutlaka önceden tayin etmeli; her hâliyle bir düzen ve intizam örneği sergilemelidir. Haddizatında, ibadetler iş tanzimi ve vakit taksimi için çok önemli birer köşe taşıdır ve inanan insan çoğu zaman işlerini o ibadet takvimine göre ayarlar: "Öğle namazından sonra; akşam namazından önce..." diyerek gününü belli dilimlere ayırır ve hiçbir anını boş geçirmemeye çalışır.

Zamanın kıymetini bilen ve ömrü, değerlendirilmesi gereken çok önemli bir nimet olarak gören kimseler, yeme içmeden yatıp-

kalkmaya kadar her şeyi zabt u rabt altına alırlar; hiçbir meselelerini dağınıklık içinde ve sürüncemede bırakmazlar. Onlar bilirler ki, hem insanların hem de kurumların en verimli oldukları anlar, en düzenli oldukları zamanlardır.

İşte, Ramazan ayı, yemek-içmek-uyumak gibi nefsin arzu ettiği şeylere karşı tavır belirleyerek, bunları ihtiyaç ölçüsünde ve hamd ü şükür duyguları içerisinde gidermek suretiyle hayatı disipline etmeyi öğretir. Nefsanî isteklere karşı, kalb ve ruh atmosferine sığınarak, vicdanı harekete geçirip iradeyi güçlendirerek sürekli istikamet üzere olabilmeyi ders verir.

Ramazan-ı şerif, insanın en zayıf damarlarından biri olan yeme-içme isteğini sınırlamayı ve kontrol altında tutmayı sağlar. Adeta bir beslenme disiplini talim eder. Evet, hayatı devam ettirebilmek için mutlaka yemeye, içmeye ihtiyaç vardır. Ne var ki, sağlık prensipleri hesaba katılmadan yenip içilen her şey beden için zararlı olduğu gibi; midenin, kalbi ezecek kadar güçlenip insanı kalb ve ruhun derece-i hayatından hayvaniyet ve cismâniyet çukurlarına düşürmesi de bir felakettir. Evet, vakitli vakitsiz sürekli bir şeyler yiyip içmek ve mideyi hep dolu bulundurmak, hem bedene zarardır hem de Cenâb-ı Hakk'ın hoşlanmadığı bir davranıştır.

Bu mübarek ay boyunca tutulan oruç, yemek vakitlerini belirleme, israftan ve mideyi tıka-basa

doldurmaktan kaçınma, hem beden hem de ruh sağlığına zarar veren şeylerden uzak durma ve aynı zamanda mutlaka helâl dairesinde kalarak harama asla el uzatmama hususlarında temrinât yaptırır; Ramazanlaşan insanlara bu konularda disiplin ruhu kazandırır.

Ramazan, ondan nasiplenmesini bilen her insanı, seviyesine göre bir sadakat eri hâline getirir. Oruç tutan ve ondaki sırrı kavramaya çalışan bir mümin, hem Hakk'a teveccühünde hem de hâlkla münasebetlerinde hep vefa ve sadâkat peşinde olur. O, sadece belli vakitlerde ibadet eden bir insan olmakla yetinmeyip, ubudiyet ufukuna yürür ve bütün gününü kulluk şuuruyla değerlendirir, her an ibadet ediyormuş gibi yaşar. Dünyevî eğilimlerden ve cismânî temayüllerden birazcık sıyrılınca, kendini Cenâb-ı Hakk'a adama ve bir hakikat eri olma hedefi belirir önünde. Bu hedefe ulaşmak maksadıyla, Bediüzzaman hazretlerinin ifadesiyle, hep Allah için düşünme, Allah için konuşma, Allah için muhabbet duyma, "lillâh, livechillâh, lieclillâh" dairesi içinde kalma ve her zaman Hakk'a müteveccih bulunma denemeleri yapar; bu denemeler neticesinde başarıyı yaka-

lamaya her gün biraz daha yaklaşır. Derken, tam bir vefa ve sadakat insanı olur. Zaten oruç, vefa duygusunun en güzel bir alametidir. Zira o, Allah ile kul arasında yapılmış bir anlaşmadır: Kul, belirli süreler dâhilinde, belirli şeylerden vazgeçer ve bu suretle ahdinde vefalı olduğunu gösterir; Cenâb-ı Hak da onun mükâfatını bizzat Kendisinin vereceğini vadeder. Allah'a karşı vefalı davranan bir insan, zamanla ailevî ve içtimaî hayatında da tam bir "vefa abidesi" durumuna yükselir. Bu duyguyla, sıla-yı rahimi gözetir; herkese yardım eli uzatır; zekâtını ödemekten asla kaçmaz; hatta sadaka vermeye ve infak etmeye hiç doyamaz.

Hakk'la münasebetin önemli bir şiarı da Kur'ân okumak, dua dua Cenâb-ı Allah'a yalvarmak ve sürekli O'na teveccühte bulunmaktır. Ne var ki, Kur'ân-ı Kerim'in işlemeli sandıklar ve ipekten kılıflar arasındaki hapsine son verip, onu dil ve gönüllere şeker-şerbet yapmak da pek çokları için bir manada ancak Ramazan-ı şerifte mümkün olmaktadır. Bu kutlu ay, damaklara bir Kur'ân tadı çalmakta ve insanlara bir evrad üzükâr disiplini de aşılacaktır.

Aslında, inananlar için, insan ömrü bir Ramazan, büluğ çağı imsak vakti ve ölüm de iftar anıdır. Bir aylık Ramazan, bir ömür süren kulluk orucunun alıştırmaları gibidir.

İşte, bir ay boyunca, yeme-içmeden yatıp kalkmaya, ibadet ü taattan evrad ü ezkâra kadar hayatın hemen her alanıyla alakalı bazı kaide ve kurallar çerçevesinde davranan, bir ölçüde disiplin ruhuna kavuşan ve düzenli yaşamaya alışan insanlar, Ramazan'dan sonra da aynı nizam ve intizamı korumalı, devam ettirmelidirler. Mesela, bir ayın her gecesinde uykuyu bölüp sahurun bereketinden istifade etmeye koşan, bu arada seccadeyle de bir vuslat yaşayan müminler, bu otuz geceyi bir temrinât süresi olarak değerlendirmeli ve artık senenin her gecesini bir vuslat koyu bilmeli, gecelerini hiç olmazsa bir kaç rekât teheccüd namazıyla aydınlatmalıdırlar.

Evet, bir disiplin insanı, nasıl yaşayacağını ve nerede nasıl davranacağını önceden belirler; belli prensipler çerçevesinde kendine bir rota çizer ve attığı her adımı bilerek atar. Bizim, tavır ve davranışlarımızın renk, desen ve çizgilerini de dinimiz çok önceden belirlemiştir. Mesela, Allah'a ve Resûlü'ne iman bizim için en önemli esastır. Bu esas, sonraki adımlarımızın yönünü de tayin eden bir yol işaretidir. Biz, inandığımız Rabbimizi, rehber bildiğimiz Resûl-ü Ekrem Efendimiz'i herkese anlatmakla mükellefiz. Dinimizi neşretmek bizim görevimizdir. Dolayısıyla, gönüllere girmeye çalışırız; çok güzel olan İslam'ın güzelliklerini sergilemek için onu güzelce temsil etmeye gayret gösteririz. Bu niyete matuf olarak, dinî kaynaklarımızın şekillendirdiği tavır ve davranışlarımızla insanların arasında bulunur; onlara kendi değerlerimizi tanıtırız. Gönül verdiğimiz hakikatleri herkese anlatmak için, şer'an katî haram olan meselelere girmeme kaydıyla, o mevzuda kullanılmasına cevaz verilen bütün vesileleri kullanır ve ne yapıp edip insanlarla iman hakikatleri arasındaki engelleri kaldırmak için çabalarız. Aynı zamanda, disiplin insanı olmakla kuralcı olmak arasındaki farka da dikkat eder; içinde yaşadığımız zamanın şartlarını da göz önünde bulundurma, kendi kültür ortamımızın gerçek-

lerini de gözetme ve devrin insanlarına onların anlayacağı bir dil ve üslupla hitap etme gibi hususlara da azami özen gösteririz.

Şayet, kendimizi Cenâb-ı Hakk'ın rızasına adanmış ve o rızayı da Zat-ı Uluhiyet'i duyurmaya bağlamışsak, artık nerede olursak olalım, hangi şartlar altında bulunursak bulunalım, bizim için durmak, âcizliğe düşmek ve mesuliyetten kaçmak söz konusu değildir. Zira, "Bahar gelsin, hava ısınsın, çiçekler açsın, bülbüller ötmeye başlasın... İşte o zaman ben de şakırım!" şeklindeki bir düşünce bir disiplin insanının mülâhazası olamaz. O kışta da şakımalıdır, yazda da; baharda da güle türküler söylemelidir güzde de. O, her mevsime ve her döneme göre bir dil ve üslup tutturmalı, dilbeste olduğu hakikatleri terennüm etmekten asla geri durmamalıdır.

Tabii ki, böyle bir gönül yüceliği ve bu denli bir disiplin ruhu –hususî bir inayet olmazsa– bir anda kazanılmaz. O ufka ulaşmak, uzun bir zaman ve ciddi temrinat ister. Şu kadar var ki, Ramazan bir başlangıçtır ve o güzel hasletlere ulaşmak için çok bereketli bir ekim mevsimidir.

Aslında, inananlar için, insan ömrü bir Ramazan, büluğ çağı imsak vakti ve ölüm de iftar anıdır. Bir aylık Ramazan, bir ömür süren kulluk orucunun alıştırmaları gibidir. Otuz günde kazandığı güzel hasletleri hayat boyu devam ettirmesini bilenlerdir ki, onlar, burada biraz aç ve susuz kalmaya bedel, ötede "Kullarım, çok defa sizi renginiz kaçmış, benziniz sararmış-solmuş, gözleriniz içine çökmüş ve avurtlarınız çukurlaşmış olarak görüyordum. Buna Benim için katlanıyorsunuz. O geçmiş günlerde takdim ettiklerinize bedel haydi bugün afiyetle yiyin, için." hitabını duyacak ve işte o gün asıl iftarı yapacaklardır.
